Moldova Suverană

COTIDIAN AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

MARȚI, 16 IUNIE 1992 — NR. 81 (17951) — PREȚUL 1 rub.

MS

PAG. 2 — PREȚURILE ÎNCĂ NU STIMULEAZĂ PRODUCEREA

PAG. 3 — SPERANȚĂ ÎN PACE ȘI MUNCĂ FĂURITOARE

PAG. 4 — LA TIRASPOL ȘI INVALIZII PLĂTESC IMPOZITE

Mircea SNEGUR: Federalizarea înseamnă birocratizare, nu descentralizare

12 iunie, dl Mircea Snegur, Președintele Republicii Moldova, a acordat un interviu corespondentului agenției «Visnews» din Anglia, dlui Alexandra Cionkova, corespondent al agenției de presă din Ceho-Slovacia, și dlui Ivan Doubrava, reporter al ziarului «Mlada fronta Dnes» din aceeași țară.

Fiind solicitat să dea un verdict al oamenilor politici din Cehoslovacia, care la ora actuală au de soluționat probleme asemănătoare cu cele cu care se confruntă Moldova, dl Mircea Snegur a menționat că inadmisibile tergiversări, orice neînțelegere, oricît de insemnată, trebuie curmată în fază incipientă, fără uz de metode politice. În acest context, domnia sa a exprimat speranța că cehoslovacii vor fi la înălțimea momentului și vor găsi căile optime pentru a ieși din situația de criză.

În cadrul interviului a fost făcută o amplă analiză a stării de lucruri existente la ora actuală în raioanele din estul Republicii. Dl Mircea Snegur a relevat în acest sens că prezintă descentralizare, termen concret de separatiști pentru a justifica federalizarea republicii, nu este altceva decît un semn, o tendință evidentă de birocratiza structurile statului legale. «Descentralizarea va produce, însă noi îi vom investi în funcțiile organelor puterii locale pe alegătorii oamenilor din orașe și sate care îi vor controla cu strictețe, potrivit reformei administrativ-teritoriale, perfectată la sesiunea actuală a Parlamentului, avîndu-se în vedere specificul anumitor localități din Moldova, și care se conformă cu modelele unor țări din Europa» — a spus dl Mircea Snegur.

Președintele Snegur a relevat că menținerea prețurilor mai mici la o serie de mărfuri și produse agricole în raioanele din stînga Nistrului reprezintă o intenție de a legitima existența republicii-fantomă de către elementele separatiste și nu depășește nivelul unei propagande de trei parale. Domnia sa a adus exemple ce denotă că anumite unități economice se confruntă cu grave probleme financiare, fapt ce demonstrează că această «prosperitate» afișată este temporară. În plus, a estimat Președintele Snegur, separatiștii nu fac defalcările corespunzătoare în bugetul republicii, știindu-se prea bine că 37 la sută din potențialul industrial al republicii a fost amplasat în raioanele din stînga Nistrului, și la crearea lui și-au dat concursul oamenii de pe ambele maluri ale Nistrului.

Dl Snegur a mai estimat că o parte din tehnica militară a armatei a 14-a va reveni Republicii Moldova, potrivit acordurilor europene privind armamentul convențional și nu separatiștilor, după cum ar dori unii. Dacă Rusia este cu adevărat un stat democratic, ea nu va admite înarmarea celor care au declanșat ostilitățile, a adăugat dl Snegur. Ofițerii armatei a 14-a vor fi liberi să se angajeze în armata națională prin contract, ori să-și găsească altă ocupație după plac. Dl Mircea Snegur a menționat că va discuta aceste probleme în cadrul unei întîlniri oficiale cu Boris Eltîn, Președintele Federației Ruse.

Serviciul de presă al Președintelui Republicii Moldova.

Vizite de lucru

La 12 iunie Primul-Ministru al Moldovei, dl Valeriu Muravschi, a vizitat Asociația de producție «Uzina de tractoare din Chișinău», unde a luat cunoștință de tehnologia producerii mașinilor destinate viticultorilor și cultivatorilor de sfeclă.

Referindu-se la perspectivele dezvoltării producției, dl Vladimir Circov, directorul general al asociației, a menționat că în anul curent, în pofida creșterii considerabile a prețurilor la mașinile agricole, asociația are mapa plină cu comenzi de livrare. Tractorul produs la Chișinău este cumpărat practic de către toate fostele republici unionale, de asemenea, el se exportă în Ungaria, Bulgaria și România.

Șeful întreprinderii a formulat deziderатul ca asociației să-i fie micșorat impozitul pe venit. Potrivit spuselor directorului, aceasta ar oferi posibilitatea de a soluționa concomitent mai multe probleme acute, și anume: să găsească mijloace pentru reînzestrarea tehnică a asociației și elaborarea de noi mașini, precum și pentru soluționarea problemelor sociale ale colectivului, în primul rînd a problemei locative. În prezent, cînd costul unui apartament este de jumătate de milion și mai bine de ruble, întreprinderea, practic, nu este în stare să soluționeze de una singură problema locativă. Pentru majoritatea muncitorilor de aici cumpărarea unui apartament devine un vis de nerealizat. În legătură cu aceasta, administrația asociației roagă Guvernul să urgenteze soluționarea chestiunii privind atribuirea către asociație a unui teren cu suprafața de 54 de hectare pentru înălțarea unui masiv locativ. Construirea pe acest teren de case individuale și, în paralel, înălțarea de blocuri locative în regie proprie va permite de a soluționa problema asigurării cu locuințe a lucrătorilor.

Luînd cunoștință mai îndeaproape de problemele asociației, dl Valeriu Muravschi, a subliniat că ea «se află în pericol». Principala producție a asociației o constituie numai tractoarele. În condițiile economiei de piață se impune o diversificare a producției. «Astăzi structura agriculturii este încă de așa natură că tractoarele se bucură de cerere, a spus Primul-Ministru. Mîine, însă, această structură se va schimba. În Rusia, în Ucraina, chiar și în Moldova se schimbă forma de gospodărire. Arendașii, fermierii, micile gospodării țărănești dispun de loturi mici și este puțin probabil ca pe viitor ei să aibă nevoie de tractoare atît de puternice. De aceea trebuie să ne pregătim din timp pentru a putea propune beneficiarilor mașinile și agregatele de care vor avea nevoie».

În aceeași zi Primul-Ministru a vizitat fabrica de produse de cofetărie «Bucuria».

În convorbirea avută cu conducătorii, colectivele de la aceste două unități industriale, Primul-Ministru a subliniat în repetate rînduri că în actualele condiții soluționarea problemelor ce țin de producție, precum și a problemelor financiare și sociale revine într-o măsură crescîndă colectivelor de muncă. Dispunînd de comenzi la producția fabricată întreprinderile vor putea să obțină beneficii care le vor permite să soluționeze toate problemele, iar în cazul în care nu vor dispune de comenzi ele sînt amenințate de pericolul pierderii celor mai calificați specialiști și muncitori și vor da faliment.

Moldova-pres.

Politica de reformare va fi continuată

În ziua de 13 iunie dl Mircea Snegur, Președintele Republicii Moldova, a acordat un interviu corespondentului agenției «Visnews» din Anglia. Răspunzînd la întrebarea vizînd eficiența Comisiei mixte, care activează în raioanele din stînga Nistrului în vederea eliminării conflictului, dl Mircea Snegur a estimat că «au fost făcuți primii pași spre restaurarea păcii și că ei au devenit posibili grație faptului că Parlamentul a adoptat o hotărîre ce oferă mari șanse pentru a pune capăt războiului. Pacea e posibilă, însă pentru aceasta este important ca liderii separatismului și acoliții lor, prizonieri ai mentalității imperiale, să dorească ca ea să fie instaurată» — a spus Președintele republicii. S-a arătat, totodată, că actuala conducere a Moldovei acceptă compromisurile rezonabile, cu excepția celor care periclitează integritatea republicii și funcționarea structurilor legale ale puterii de stat pe întreg teritoriul ei. Dl Mircea Snegur a menționat că date fiind aceste compromisuri vor fi mai pline de conținut negocierile în problema retragerii armatei a 14-a de pe teritoriul Moldovei. Aceasta, însă, nici pe departe nu vrea să însemne că nu vom răspunde prin forță la orice intervenție armată îndreptată spre subminarea independenței Moldovei, a subliniat dl. Mircea Snegur. Domnia sa a mai spus că chestiunile legate de situația din Transnistria le va discuta cu omologul său rus, Boris Eltîn, în cadrul unei întrevederi oficiale.

În opinia dlui Mircea Snegur, demisia unui guvern pentru statele cu tradiții democratice, puternice din punct de vedere economic, e ceva firesc, deci cu atît mai mult nu trebuie să nedumerească demisia guvernului republicii noastre în această perioadă grea, perioada tranziției la economia de piață, cînd societatea se confruntă cu dificultăți, multe din ele cauzate de factori externi, de guvernele statelor deținătoare de materii prime de care a depins și mai depinde economia Moldovei. O simplă majorare a prețurilor la carburanți poate provoca nemulțumiri în rîndul maselor și acțiunile lor nu întîrzie să se răsfrîngă asupra executivului. Dl Mircea Snegur a specificat totodată, că demisia actualului Guvern nu înseamnă renunțarea la promovarea reformelor. Cale înapoi nu există, dar, cu toate acestea, e necesar ca înfăptuirea unei sau altei reforme să fie precedată de o perioadă de pregătire, astfel încît oamenii să suporte mai ușor greul ei. Mai mult ca atît, a spus Președintele Snegur, reformele trebuie să fie consecvente și justificate.

Fiind solicitat să se pronunțe pe marginea evenimentelor recente de la Moscova, dl Snegur a făcut o paralelă cu rebeliunea din estul Republicii Moldova, arătînd că cei care s-au dedat la provocări cu ocazia aniversării independenței Rusiei, au vizitat și orașele din zona de conflict din Moldova, fiind, deci, lesne de înțeles care sînt scopurile pe care și le propun. Nu este exclus că astfel de forțe există și în Moldova, însă ele nu-și dau arama pe față, a menționat dl Snegur. Totodată, Președintele republicii și-a exprimat ferma convingere că poporul nu se va lăsa niciodată antrenat în aventuri de acest fel, opțiunea lui fiind independența și Libertatea.

Serviciul de presă al Președintelui Republicii Moldova.

Da, noi putem lichida conflictul!

(Cuvîntarea dlui Victor PUȘCAȘU, vicepreședinte al Parlamentului Republicii Moldova, la sesiunea VIII a Parlamentului în ziua de 10 iunie 1992)

Onorată asistență!

Aș vrea ca hotărîrea, pe care o vom adopta, să fie ultima din seria hotărîrilor Parlamentului îndreptate spre ameliorarea situației în raioanele din stînga Nistrului.

Oare ea poate fi ultima în oprirea conflictului? Da, domnilor, poate! Dar numai în cazul dacă hotărîrea va apăra interesele populației întregii republici.

Unii deputați, și chiar unele grupări de deputați, și-au expus părerea în felul următor. «Să se înceteze necondiționat acțiunile de luptă, să fie evacuate pe parcursul a 3 zile toată tehnica militară și formațiunile armate în locurile de dislocare permanentă fără nici un fel de condiții prealabile», și conflictul va fi lichidat, integritatea Moldovei va fi restabilită. Oare chiar așa să fie, domnilor deputați? Experiența ne demonstrează că nu. După părerea mea, fără aplicarea în viață a unor măsuri concrete conflictul nu poate fi lichidat. Măsurile trebuie să conțină apărarea drepturilor legitime ale populației din raioanele din stînga Nistrului, și mai ales ale băștinașilor — moldoveni, ucraineni, ruși, reprezentanți ai altor naționalități, care doresc să trăiască într-un stat unitar, independent și liber — în Statul Moldova.

Experiența demonstrează că retragerea forțelor de menținere a ordinii de drept duce la întărirea pozițiilor separatiștilor și înrăutățirea situației. Doar nu o dată au fost retrase forțele legitime, care erau menite să amelioreze situația. Să luăm ca exemplu raionul Dubăsari. La începutul lunii octombrie 1991 a fost semnat un protocol de dezangajare a părților implicate în conflict. Însă ce a urmat după aceasta? Poate a fost restabilită ordinea de drept? Poate că au fost apărați oamenii? Nu, n-au fost apărați. Din contra. Cunoaștem multe cazuri de folosire a armelor, ca urmare au fost uciși și răniți oameni nevinovați. Ba mai mult. A fost atacat comisariatul raional de poliție. Prin forță au fost lichidate organele constituționale. Sute și mii de oameni au avut de suferit. Oare comitetul executiv raional din raionul Dubăsari n-are dreptul să funcționeze în oraș, acolo unde a funcționat zeci de ani? Oare n-au dreptul să funcționeze celelalte zeci de organe, organizații, care vor să respecte Constituția Moldovei?

Propaganda dirijată din Moscova încearcă să demonstreze că în partea stîngă a Nistrului «are loc înfiorirea democrației, acolo mai presus de toate este pusă voința poporului, concretizată la referendumuri, alegeri ș. a. m. d.». Mincinuni! Noi știm foarte bine cum s-au desfășurat acolo alegerile și referendumurile, cum s-a format această republică. Voința poporului a fost concretizată în spirit cu adevărat imperial, prin minciună, violență, corupție, șantaj, falsificări.

Pot fi prezentate numeroase fapte de încălcare brutală a drepturilor omului.

Stimați deputați ai poporului aleși în orașul Dubăsari! Domniile voastre, probabil, au intrat prin magazinele acestui oraș. Și nu au putut să nu observe anunțurile din secțiile de lactate, din alimentare cu următorul conținut: «Se vinde lapte numai acelor orășeni și locuitori ai satelor care au trecut sub jurisdicția Transnistriei». Mare trebuie să fie nelegiuirea celor care pînă și copiii-șugaci îi trec în listele dușmanilor regimului sfrînovist! Sînt extrem de numeroase cazurile cînd au fost distruse destinele oamenilor și ale unor colective de muncă întregi, fiind siliți să nu respecte Constituția Republicii Moldova. Iată cu care metode s-a pregătit conflictul, pe care îl avem în prezent.

Dar, probabil, trebuie să încercăm să dăm răspuns la cîteva întrebări.

Toți știu că în raioanele din stînga Nistrului 40 la sută din locuitori sînt moldoveni. Republica proclamată în mod neconstituțional de asemenea a fost supranumită moldovenească. Poate, în acest context, moldovenii și tind să rupă în bucățele Moldova?

Dar dacă acest lucru nu-l doresc moldovenii, atunci cine ține să dezbine poporul nostru? Cine, căci nu aceste sute de mii de oameni, care au rude și legături spirituale pe ambele maluri ale Nistrului? Cui îi convine acest lucru?

Să facem analiza unei serii de fapte și date.

La 2 septembrie 1990, la congresul deputaților de toate nivelurile, unde a și fost proclamată republica socialistă pridnestrovia, au participat mai mult de 600 de deputați. Dintre ei numai fiecare al șaselea era moldovean. Totodată trebuie să ținem cont și de faptul că din acești o sută de oameni numai o mică parte erau colhoznici și muncitori, iar inginerii, tehnicienii, funcționarii și alte categorii de lucrători ai muncii intelectuale — în fond reprezentanți ai întreprinderilor de subordine unională — erau în majoritate.

În așa-numita republică moldovenească pridnestroviană au fost aleși 62 deputați. Printre ei sînt numai opt moldoveni, inclusiv asemenea persoane cunoscute prin activitatea lor antimoldovenească, cum sînt Iacovlev, Maracuță, Caraman. Ceilalți cinci în aspect practic nu participă la aventura smirnovistă.

Din 42 președinți și adjuncți ai președinților sovietelor orășenești și raionale din componența așa-numitei R.M.P. nu-mai 4 sînt moldoveni. Republica smirnovistă este condusă de 16 oameni. Am în vedere vicepreședintul, vicepreședintul, președintele Sovietului Suprem, miniștri cu drept de șefi de direcții și comitete și președinții comisiilor permanente. Din acești 36 conducători majoritatea sînt ruși — 21, ucraineni sînt 9 și numai 5 moldoveni.

Cine-s acești moldoveni, care sînt gata să apere cu prețul vieții lor totalitarismul și care luptă contra poporului moldovenesc? Aceștia-s Caraman A. A., Maracuța G. S., Burduh P. V., Grosul Iu. I. și Balica V. D. Trebuie să menționăm că circa 20 de conducători din acești 36 au sosit nu demult în Moldova. Însuși Smirnov I. N. a «aterizat» la noi în anul 1987. Tot în același an s-a stabilit aici cu traiul și Temnicov V. G. Acum el nepăzește natura. Odată cu începutul restructurării a «fericit» pămîntul Moldovei cu prezența sa Kirsev V. P., care era mare șef pe apărarea pasivă, și Belitcenko A. C., care acum se află în fruntea uzinei metalurgice din Moldova. Surago S. V. e la Tiraspol din anul 1989, însă de acum a dovedit să devină administrator al guvernului autoproclamat. Cele mai multe drepturi de a se numi băștinaș aici la noi, le are Finaghin V. A., primarul Dubăsarilor. Îi place să se bată cu pumnul în piept și să-și declare «meritele» — doar ei a venit în Moldova înaintea multor altora — în anul 1970. Nutresc planuri grandioase și Vamic M. V. — șef al producției petroliere, Semco A. F. — șef al ocrotirii sănătății, Iastrebcaic M. V. — șef mare în problemele standardizării și metrologiei, Motîi P. V. — șef al telecomunicațiilor operative, Bulicov A. P. — șef al asistenței sociale și alții, care și-au făcut apariția călare pe valize. Lista autocălare pe valize. Lista auto-

(Sfîrșit în pag. 3).

Comunicate ale Centrului de presă al Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Vineri, 12 iunie, la ora 21,30, o companie a Armatei Naționale, compusă, în temei, din recruți din raionul Cantemir și care dețin poziții pe capul de pod de la Cocieri, a fost mitraliată.

La ora 1.30 alte trei posturi ale apărătorilor Moldovei au fost supuse unui tir din pistoale-mitraliere.

La 1.48 tiruri intense din același tip de arme s-au declanșat pe toată linia frontului. Peste aproximativ 40 de minute pe linia frontului s-a deschis din nou foc din pistoale-mitraliere.

Pe capul de pod de la Coșnița s-a tras din arme automat. Aici focul asupra pozițiilor noastre a fost deschis la orele 22.15. În pofida tuturor înțelegerilor care prevăd curmarea acțiunilor grupurilor diversioniste, la orele 23.45 o baterie de artilerie a fost atacată de un grup de așa-ziși gardiști în intenția de a captura un automobil cu material exploziv.

Acest atac mișelesc a fost respins.

Simbătă, 13 iunie a.c., la ora 14.10, forțele separatiste au supus unor tiruri din arme automat pozițiile apărătorilor capului de pod de la Cocieri. De reținut că atacul a fost întreprins în plină zi, ceea ce nu s-a mai întîmplat demult. Combatanții de pe linia întîi, care au fost ținta acestor tiruri, afirmă că cei care au încălcat din nou hotărîrea privind încetarea focului au fost anume cazacii, a căror cruzime și reacredință sînt deja bine cunoscute. Mai mult decît atît, tot ei, în pofida aceleiași hotărîri, au procedat la întărirea pozițiilor de luptă, folosind în acest scop un excavator militar doar la 50 metri depărtare de pozițiile noastre.

Și de data aceasta apărătorii capului de pod de la Cocieri nu s-au lăsat provocați, n-au deschis focul.

Adrian PĂUNESCU

TRANSNISTRIA, LINIA-NTÎI

Zilele trecute talentatul și vigurosul Adrian Păunescu a avut ocazia (la dorința Dumisale) să miroase praful de pușcă din tranșeele de la Coșnița. Nu zăbavă în săptămînalul «Totuși iubirea» a văzut lumina tiparului un amplu reportaj din zona de foc. Reproducem un fragment din această lucrare...

La Coșnița

Podul de la Vadul lui Vodă e în multe puncte străpuns
Și, totuși, călătorim către Coșnița.
Acolo e primul punct de întîlnire.
La Coșnița au loc mereu bătălii,
Numele comunei a și devenit celebru.
Ostași de toate vîrstele se-adună în jurul nostru,
Grigore le vorbește elevat și convingător,
Are, în tot ceea ce zice, în toate gesturile lui
Ceva de căluțăr inspirat și hieratic.
Recităm și cîntăm pentru oamenii de-aici.
Totul decurge excelent pînă cînd, înainte de plecare,
Cineva îi spune lui Grigore, pe un ton apăsat:
«Să nu vorbiți despre Unire aici în Transnistria,
Domnule Vieru,
Sînt unii care vă vor acuza că din cauza dv.
S-a ajuns la acest război, să nu vorbiți despre Unire!».
Și Grigore se retrage sfios
Că-l doare ceea ce i-a spus tînărul soldat, mai ales
Că tot lui Vieru alții îi reproșează că ar fi
Împotriva Unirii. Și-atunci intervin și propun să lăsăm
Deoparte această dispută (mai ales că alți ostași
Nu sînt de părerea celui dintîi) și să cîntăm
Un cîntec din sud, despre soarta omului care
Se duce prea repede, tocmai pentru că nu e
De piatră și, împreună cu toți militarii de la Coșnița,
Cîntăm, «Însă moartea nu vrea bani,
La copii și oameni mari». Și chiar despre asta
E vorba aici, pe frontul de răsărit: moartea la copii
Și oameni mari.

Un tanc, în șosea, apărînd poezia

Neliniște și livezi cu frunza zdrobită,
Tranșei bătătorite, frontul a-nceput să se-așeze,
Să intre-n normal, nimic nu mai e civil pe alei,
Fructele sînt militare, copaci în poziție de drepți,
Frunzele sînt militare, iarba se pregătește
De încorporare, cîțiva țărani răzleți în tot orizontul,
Numai cîțiva țărani și oricînd posibilitatea de a fi
Împușcați. Transnistria în refugiu, mereu în refugiu,
De la-nceputul lumii în refugiu, stare de urgență,
De la naștere pînă la moarte, foamea tot în Moldova
A fost și crivățul tot în Moldova a venit întîi,
În fiecare iarnă, Moldova, dulcea noastră conspirație
Împotriva barbarilor, astăzi trebuie să recunoaș,
În sfîrșit, că Eminescu n-avea dreptate, că versul lui
Nu te cuprinde întreagă, pentru că noi nu plîngem
Numai de la Nistru pînă la Tisa,
Noi plîngem de dincolo de Nistru pînă la Tisa,
Căci acolo e limita latinității, în Transnistria tragică,
Granița Moldovei e călcată de separatiști
Și de mercenari, dar în șosea un tanc al nostru
Apără poezia și culmea e că tancheștul e rus
Și culmea e că el apără poezia română,
Așezînd tancul de-a curmezișul poienii.

Nici un război nu e etnic

Am această convingere, nici un război nu e etnic,
Națiunile sînt asmuțite unele împotriva altora,
Din subtile rațiuni economice și politice.
Ideologia dominantă a sfîrșitului de mileniu
Este radicalitatea etnică. Dar, propriu-zis, nu popoarele
Sînt de vină, ci cîrmuitorii. Nu-i pot urî pe ruși,
Așa cum nu-i poate urî nici soldatul român,
De la granița de răsărit.
Am informații precise că uneori combatanții

(Sfîrșit în pag. 3).

Știri externe

SOLIDARITATE CU SERBIA

Grecia va evita orice implicare militară în Balcani, inclusiv în cadrul unei intervenții internaționale împotriva Serbiei, s-a arătat în cursul unei reuniuni a liderilor politici greci desfășurată la Atena sub tutela președintelui republicii Konstantin Karamanlis. Precizînd în fața ziariștilor poziția luată, premierul Mitsotakis a subliniat că aceasta exprimă politica promovată de guvernul grec. S-a mai arătat că declarația echivalează cu un angajament grec de a nu pune la dispoziție în cazul unei intervenții militare contra Serbiei bazele americane și ale NATO aflate pe teritoriul Greciei. Solidară cu Serbia încă de la începutul crizei iugoslave, Grecia este singura țară a Comunității economice europene care a recunoscut noua Republică Federală Iugoslavia, remarcă France Presse.

CIRCULAȚIA MONETARĂ SUB CONTROL

Președintele Boris Eltîn a emis un decret prin care se întărește controlul asupra circulației monetare în Rusia, informează ITAR-TASS. Potrivit documentului, întreprinderile sînt obligate să-și păstreze banii lichizi în bancă și să-și plătească cheltuielile numai prin viramant bancar. Ministerele finanțelor și justiției au fost însărcinate să pregătească sancțiuni împotriva șefilor de întreprinderi și ale funcționarilor din ramură care nu se vor conforma legii.

Da, noi putem lichida conflictul!

(Cuvîntarea dlui Victor PUȘCAȘU, vicepreședinte al Parlamentului Republicii Moldova, la sesiunea VIII a Parlamentului în ziua de 10 iunie 1992)

Onorată asistență!

Aș vrea ca hotărîrea, pe care o vom adopta, să fie ultima din seria hotărîrilor Parlamentului îndreptate spre ameliorarea situației în raioanele din stînga Nistrului.

Oare ea poate fi ultima în oprirea conflictului? Da, domnilor, poate! Dar numai în cazul dacă hotărîrea va apăra interesele populației întregii republici.

Unii deputați, și chiar unele grupări de deputați, și-au expus părerea în felul următor. «Să se înceteze necondiționat acțiunile de luptă, să fie evacuate pe parcursul a 3 zile toată tehnica militară și formațiunile armate în locurile de dislocare permanentă fără nici un fel de condiții prealabile», și conflictul va fi lichidat, integritatea Moldovei va fi restabilită. Oare chiar așa să fie, domnilor deputați? Experiența ne demonstrează că nu. După părerea mea, fără aplicarea în viață a unor măsuri concrete conflictul nu poate fi lichidat. Măsurile trebuie să conțină apărarea drepturilor legitime ale populației din raioanele din stînga Nistrului, și mai ales ale băștinașilor — moldoveni, ucraineni, ruși, reprezentanți ai altor naționalități, care doresc să trăiască într-un stat unitar, independent și liber — în Statul Moldova.

Experiența demonstrează că retragerea forțelor de menținere a ordinii de drept duce la întărirea pozițiilor separatiștilor și înrăutățirea situației. Doar nu o dată au fost retrase forțele legitime, care erau menite să amelioreze situația. Să luăm ca exemplu raionul Dubăsari. La începutul lunii octombrie 1991 a fost semnat un protocol de dezangajare a părților implicate în conflict. Însă ce a urmat după aceasta? Poate a fost restabilită ordinea de drept? Poate că au fost apărați oamenii? Nu, n-au fost apărați. Din contra. Cunoaștem multe cazuri de folosire a armelor, ca urmare au fost uciși și răniți oameni nevinovați. Ba mai mult. A fost atacat comisariatul raional de poliție. Prin forță au fost lichidate organele constituționale. Sute și mii de oameni au avut de suferit. Oare comitetul executiv raional din raionul Dubăsari n-are dreptul să funcționeze în oraș, acolo unde a funcționat zeci de ani? Oare n-au dreptul să funcționeze celelalte zeci de organe, organizații, care vor să respecte Constituția Moldovei?

Propaganda dirijată din Moscova încearcă să demonstreze că în partea stîngă a Nistrului «are loc înflorirea democrației, acolo mai presus de toate este pusă voința poporului, concretizată la referendumuri, alegeri ș.a.m.d.».

Minciuni! Noi știm foarte bine cum s-au desfășurat acolo alegerile și referendumurile, cum s-a format această republică. Voința poporului a fost concretizată în spirit cu adevărat imperial, prin minciună, violență, corupție, șantaj, falsificări.

Pot fi prezentate numeroase fapte de încălcare brutală a drepturilor omului.

Stimați deputați ai poporului aleși în orașul Dubăsari! Domniile voastre, probabil, au intrat prin magazinele acestui oraș. Și nu au putut să nu observe anunțurile din secțiile de lactate, din alimentare cu următorul conținut: «Se vinde lapte numai acelor orășeni și locuitori ai satelor care au trecut sub jurisdicția Transnistriei». Mare trebuie să fie nelegiuirea celor care pînă și copiii-sugaci îi trec în listele dușmanilor regimului smirnovist! Sînt extrem de numeroase cazurile cînd au fost distruse destinele oamenilor și ale unor colective de muncă întregi, fiind silite să nu respecte Constituția Republicii Moldova. Iată cu care metode s-a pregătit conflictul, pe care îl avem în prezent.

Dar, probabil, trebuie să încercăm să dăm răspuns la cîteva întrebări.

Toți știu că în raioanele din stînga Nistrului 40 la sută din locuitori sînt moldoveni. Republica proclamată în mod neconstituțional de asemenea a fost supranumită moldovenească. Poate, în acest context, moldovenii și tind să rupă în bucățele Moldova?

Dar dacă acest lucru nu-l doresc moldovenii, atunci cine ține să dezbine poporul nostru? Cine, căci nu aceste sute de mii de oameni, care au rude și legături spirituale pe ambele maluri ale Nistrului! Cui îi convine acest lucru?

Să facem analiza unei serii de fapte și date.

La 2 septembrie 1990, la congresul deputaților de toate nivelurile, unde a și fost proclamată republica socialistă pridnestrovia, au participat mai mult de 600 de deputați. Dintre ei numai fiecare al șaselea era moldovean. Totodată trebuie să ținem cont și de faptul că din acești o sută de oameni numai o mică parte erau colhoznici și muncitori, iar inginerii, tehnicienii, funcționarii și alte categorii de lucrători ai muncii intelectuale — în fond reprezentanți ai întreprinderilor de subordine unională — erau în majoritate.

În așa-numita republică moldovenească pridnestrovia au fost aleși 62 deputați. Printre ei sînt numai opt moldoveni, inclusiv asemenea persoane cunoscute prin activitatea lor antimoldovenească, cum sînt Iacovlev, Maracuța, Caraman. Ceilalți cinci în aspect practic nu participă la aventura smirnovistă.

Din 42 președinți și adjuncți ai președinților sovietelor orășenești și raionale din componența așa-numitei R.M.P., numai opt sînt moldoveni. Republica smirnovistă este condusă de 36 oameni. Am în vedere: prezidentul, vicepreședintul, președintele Sovietului Suprem, miniștri cu drept de șefi de direcții și comitete și președinții comisiilor permanente. Din acești 36 conducători majoritatea sînt ruși — 21, ucraineni sînt 9 și numai 5 moldoveni.

Cine-s acești moldoveni, care sînt gata să apere cu prețul vieții lor totalitarismul și care luptă contra poporului moldovenesc? Aceștia-s Caraman A. A., Maracuța G. S., Burduh P. V., Grosul Iu. I. și Balica V. D. Trebuie să menționăm că circa 20 de conducători din acești 36 au sosit nu demult în Moldova. Însuși Smirnov I. N. a «aterizat» la noi în anul 1987. Tot în același an s-a stabilit aici cu traiul și Temnicov V. G. Acum el ne păzește natura. Odată cu începutul restructurării a «fericit» pămîntul Moldovei cu prezența sa Kirsev V. P., care era mare șef pe apărarea pasivă, și Belitcenko A. C., care acum se află în fruntea uzinei metalurgice din Moldova. Surago S. V. e la Tiraspol din anul 1989, însă de acum a dovedit să devină administrator al guvernului autoproclamat. Cele mai multe drepturi de a se numi băștinaș aici la noi, le are Finaghin V. A., primarul Dubăsarilor. Îi place să se bată cu pumnul în piept și să-și declare «meritele» — doar el a venit în Moldova înaintea multor altora — în anul 1970. Nutresc planuri grandioase și Vamic M. V. — șef al produselor petroliere, Semco A. F. — șef al ocrotirii sănătății, Iastrebceac M. V. — șef mare în problemele standardizării și metrologiei, Motîlî P. V. — șef al telecomunicațiilor operative, Buliciov A. P. — șef al asistenței sociale și alții, care și-au făcut apariția călare pe valize. Lista auto-

(Sfîrșit în pag. 3).

Adrian PĂUNESCU